

„Tento dokument bol vypracovaný s finančnou pomocou Európskej únie a spolufinancovaný Radou Európy. Názory vyjadrené v tomto dokumente neodrážajú oficiálne stanovisko Európskej únie alebo Rady Európy.“

CCJE(2016)2

Štrasburg, 10. november 2016

PORADNÁ RADA EURÓPSKÝCH SUDCOV (CCJE)

STANOVISKO Č. 19 (2016)

FUNKCIA PREDSEDOV SÚDOV

I. Úvod

1. V súlade s referenčným rámcom, ktorý pre Poradnú radu európskych sudcov (CCJE) stanovil Výbor ministrov, sa CCJE rozhodla pripraviť Stanovisko o funkcii predsedov súdov so zameraním sa predovšetkým na oblasti týkajúce sa nezávislosti, kvality a efektívnosti justície.
2. Účelom tohto Stanoviska je preskúmať otázky a obavy týkajúce sa funkcie predsedov súdov vzhľadom na prvoradú potrebu zaručiť efektívnejšie fungovanie nezávislého súdnictva a vyššiu kvalitu súdnictva.
3. Stanovisko bolo pripravené na základe Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“), Magny Charty sudcov CCJE (2010) a predchádzajúcich stanovísk CCJE: č. 1 (2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti justície a nepreložitelnosti sudcov, č. 2 (2001) o financovaní a riadení súdov, č. 10 (2007) „Súdna rada v službách spoločnosti“, č. 12 (2009) o vzťahoch medzi sudcami a prokurátormi v demokratickej spoločnosti, č. 16 (2013) o vzťahoch medzi sudcami a advokátmi, č. 17 (2014) o hodnotení práce sudcov, kvalite justície a rešpektovaní sudcovskej nezávislosti, a č. 18 (2015) o postavení súdnictva a jeho vzťahu s ostatnými zložkami štátnej moci v modernej demokracii, ako aj na základe relevantných nástrojov Rady Európy, osobitne Európskej charty o štatúte sudcov (1998) a Odporúčania Výboru ministrov CM/Rec (2010) 12 o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť [ďalej len „Odporúčanie CM/Rec (2010) 12“]. Toto Stanovisko zohľadňuje taktiež Akčný plán Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva [CM(2016)36final], Správu Európskej siete súdnych rád (ENCJ) z rokov 2013 – 2014: Vytvorenie minimálnych justičných štandardov IV: pridelovanie vecí (ďalej len „Správa ENCJ“), Základné princípy Organizácie Spojených národov o nezávislosti súdnictva (1985) a Kyjevské odporúčania OBSE o sudcovskej nezávislosti vo východnej Európe, na južnom Kaukaze a v strednej Ázii (2010) – správa súdov, výber a zodpovednosť sudcov.
4. Toto Stanovisko zohľadňuje odpovede členov CCJE na dotazník o funkcii predsedov súdov¹ a predbežný návrh, ktorý pripravil expert vymenovaný CCJE, pán Marco FABRI (Taliansko), spolu so zhrnutím odpovedí na dotazník.

¹ Na dotazník odpovedalo 38 členov CCJE.

5. Funkciu predsedov súdov ovplyvňujú rozličné pravidlá, štruktúry a organizácia súdnych systémov v členských štátoch. Táto funkcia je do značnej miery ovplyvnená rámcom riadenia každého vnútroštátneho súdneho systému, ako aj právnymi, spoločenskými a politickými tradíciami a prevládajúcou praxou v ich jurisdikciách.

II. Funkcia a úlohy predsedov súdov

6. Funkciou predsedov súdov je:

- zastupovať súd a sudcovských kolegov;
- zaručiť efektívne fungovanie súdu, a tak zlepšovať jeho služby pre spoločnosť;
- vykonávať jurisdikčné úlohy.

Pri vykonávaní svojich úloh ochraňujú predsedovia súdov nezávislosť a nestrannosť súdu a jednotlivých sudcov.

A. Zastupovanie súdu a sudcovských kolegov

7. Predsedovia súdov plnia kľúčovú úlohu zastupovania súdov. Podľa informácií poskytnutých členmi CCJE, pokiaľ ide o situáciu v členských štátoch, rozsah tejto konkrétnej úlohy sa zväčšuje. Predsedovia súdov prispievajú prostredníctvom tohto procesu k rozvoju celého súdneho systému, ako aj k zaručeniu zachovania vysoko kvalitného nezávislého súdnictva a výkonu spravodlivosti zo strany ich jednotlivých súdov.

Vo všeobecnosti môžu mať predsedovia súdov úlohu spočívajúcu v zachovávaní a rozvoji vzťahov s ostatnými orgánmi a inštitúciami, ktorými sú napríklad:

- súdna rada, prípadne podobný orgán;
- iné súdy;
- prokuratúra;²
- advokátske komory;³
- ministerstvo spravodlivosti;
- médiá;
- všeobecná verejnosť.

Hlavnou povinnosťou predsedov súdov musí ostať, aby za každých okolností konali ako strážcovia nezávislosti a nestrannosti sudcov a súdu ako celku.

8. Predsedovia súdov sú sudcami, a teda súčasťou súdnictva. Úroveň, intenzita a rozsah účasti predsedov súdov na práci príslušných orgánov sudcovskej samosprávy a autonómie ako súdna rada, kongres sudcov, valné zhromaždenie sudcov, profesijné organizácie sudcov, závisia od vnútroštátneho právneho systému. Je dôležité, aby predsedovia so svojimi širokými skúsenosťami poskytovali týmto orgánom svoje vstupy. Nemalo by však dochádzať ku koncentrácii funkcií a právomocí v rukách len obmedzenej skupiny osôb.
9. Prostredníctvom spolupráce a interakcie s inými súdmi si môžu predsedovia vymieňať skúsenosti a identifikovať najlepšiu prax správy súdu a poskytovania služieb používateľom súdov. Bolo by žiadatel'né, aby sa takáto spolupráca rozšírila na medzinárodnú úroveň a využívala všetky dostupné komunikačné prostriedky.
10. Školenie a vzdelávanie sudcov sú často organizované a riadené centrálnymi justičnými inštitúciami a v dôsledku toho vykonávajú predsedovia súdov v tejto oblasti často obmedzenú úlohu. Predsedovia by mali informovať inštitúcie súdneho vzdelávania o potrebách špecifických vzdelávacích kurzov. Mali by využívať špecializované odborné znalosti a vedomosti ich vzdelávacích inštitútov, pokiaľ ide o vzdelávanie a rozvoj. Okrem toho predsedovia zohrávajú

² Pozri Stanovisko CCJE č.12 (2009), Deklarácia z Bordeaux, bod 3.

³ Pozri Stanovisko CCJE č. 16 (2013), bod 10.

dôležitú úlohu pri vedení sudcov k tomu, aby sa zúčastňovali na príslušných vzdelávacích kurzoch a vytvárali na to podmienky. Toto platí tiež vo vzťahu k vzdelávaniu a školeniam iných zamestnancov súdu, než sú sudcovia.

11. Vzťahy predsedov súdov s ostatnými štátnymi orgánmi by mali byť založené na základnej zásade rovnosti a delby moci v štáte. V niektorých krajinách vykonáva výkonná moc prostredníctvom ministerstiev spravodlivosti značný vplyv na správu súdov cez riaditeľov súdov a formou súdnych inšpekcí. CCJE zaujíma také stanovisko, že predstavitelia výkonnej moci by nemali byť prítomní v rámci orgánov organizácie súdov a tribunálov. Takáto prítomnosť môže viesť k zásahom do súdnej funkcie, ohrozujúc tak sudcovskú nezávislosť.⁴ V takýchto prípadoch však majú predsedovia súdov významnú úlohu predchádzať možným zásahom do činností súdu zo strany výkonnej moci.
12. Vo svojich vzťahoch s médiami by predsedovia súdov mali mať na pamäti, že záujmy spoločnosti si vyžadujú, aby sa médiám poskytovali potrebné informácie na informovanie verejnosti o fungovaní justičného systému. Takéto informácie by sa však mali poskytovať s náležitým zreteľom na prezumpciu neviny, právo na spravodlivé súdne konanie a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života všetkých osôb zúčastnených na konaní,⁵ ako aj na zachovanie dôvernosti súdnych porád.

B. Vzťahy v rámci súdu: nezávislosť sudcov

13. Existujú viaceré zásady, ktoré sú podstatné vo vzťahoch medzi predsedami súdov a ostatnými sudcami súdu a v práci predsedu súdu v tejto súvislosti. Vnútoraná sudcovská nezávislosť si vyžaduje, aby jednotliví sudcovia pri rozhodovaní prípadov nepodliehali pokynom predsedu súdu alebo aby na nich z jeho strany nebol vyvíjaný nátlak.⁶ Samotní predsedovia súdov, konajúci ako strážcovia nezávislosti, nestrannosti a efektívnosti súdu, by mali rešpektovať vnútornú nezávislosť sudcov v rámci svojich súdov.⁷
14. Zásadný význam má to, aby predsedovia súdov spravovali súdy v prísnom súlade so základnými zásadami súdnej moci. Vo všeobecnosti si to vyžaduje, aby tí, ktorí sú vymenovaní za predsedov súdov, mali rozsiahle skúsenosti s rozhodovaním sporov.
15. CCJE považuje za veľmi dôležité, aby predsedovia súdov po vymenovaní naďalej vykonávali prácu sudcov. Nepretržitá prax je dôležitá nielen nato, aby predsedom umožnila zabezpečiť ich pretrvávajúcu profesionalitu a udržiavanie kontaktu s ostatnými sudcami v súlade so zásadou *primus inter pares*, ale tiež na to, aby čo najlepšie plnili svoju organizačnú úlohu prostredníctvom priamej informovanosti o záležitostiach, ktoré sa objavujú v dennej praxi. Objem súdnej agendy predsedov súdov môže byť znížený vzhľadom na ich riadiace úlohy.

⁴ Pozri Stanovisko CCJE č. 18 (2015), body 48 a 49.

⁵ Pozri Stanovisko CCJE č. 12 (2009), Deklarácia z Bordeaux, bod 11; pozri Stanovisko CCJE č. 7 (2005) „justícia a spoločnosť“.

⁶ Pozri rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“): Baka v. Maďarsko, Veľká komora č. 20261/12, 23. jún 2016, bod 4 súhlasného stanoviska sudcu Sicilianosa; Parlov-Tkalčić v. Chorvátsko, č. 24810/06, 22. december 2009, bod 86; Agrokomplex v. Ukrajina, č. 23465/03, 6. október 2011, bod 137; Moiseyev v. Rusko, č. 62936/00, 9. október 2008, bod 182. „Neexistencia dostatočných záruk zaručujúcich nezávislosť sudcov v rámci súdnej zložky moci a osobitne vo vzťahu k ich nadriadeným v rámci súdnej hierarchie by mohla priviesť Súd k záveru, že o sťažovateľových pochybnostiach vo vzťahu k nezávislosti a nestrannosti súdu možno povedať, že boli objektívne odôvodnené“, pozri Baka v. Maďarsko, vyššie citovaný, bod 4 súhlasného stanoviska sudcu Sicilianosa; Parlov-Tkalčić v. Chorvátsko, vyššie citovaný, bod 86; Agrokomplex v. Ukrajina, vyššie citovaný, bod 137; Moiseyev v. Rusko, vyššie citovaný, bod 184; a Daktaras v. Litva, č. 42095/98, body 36 a 38, ECHR 2000-X.

⁷ Sudca ESLP Siciliano nadniesol otázku, či by sa článok 6 ods. 1 EDLP mohol vykladať takým spôsobom, že by sa súbežne s právom osôb zúčastnených na súdnom konaní na to, aby bola ich vec prejednaná nestranným súdom, uznalo subjektívne právo sudcov na to, aby bola ich individuálna nezávislosť chránená a rešpektovaná zo strany štátu, pozri rozsudok Veľkej komory ESLP: Baka v. Maďarsko, č. 20261/12, 23. jún 2016, body 5 – 6 a 13 – 15 súhlasného stanoviska sudcu Sicilianosa.

16. Koherentná a konzistentná judikatúra je významnou súčasťou právnej istoty. Predsedovia súdov majú úlohu pri zabezpečovaní kvality, koherentnosti a konzistentnosti súdnych rozhodnutí. Túto úlohu možno splniť iba v prípade, že predsedovia súdov podporujú konzistentnosť pri výklade a citácii judikatúry samotného súdu, vyšších súdov, Najvyššieho súdu a medzinárodných súdov (napríklad uľahčovaním vzdelávania a školení vrátane seminárov, stretnutí, zabezpečovaním prístupu k príslušným databázam, ako aj podporovaním dialógu a výmeny informácií medzi jednotlivými inštaniami atď.). CCJE zdôrazňuje, že v priebehu plnenia týchto úloh musia predsedovia súdov rešpektovať zásadu sudcovskej nezávislosti.
17. Predsedovia súdov by tiež mali byť oprávnení monitorovať dĺžku súdnych konaní. Je to úzko spojené s klauzulou primeranej dĺžky konania podľa článku 6 EDLP a s požiadavkami vnútroštátnych právnych predpisov. Monitorovanie dĺžky konaní a akcií, ktoré majú uskutočňovať predsedovia súdov s cieľom urýchliť vybavovanie vecí, musí byť vyvážené nestrannosťou a nezávislosťou sudcov, ako aj dôvernosťou v rámci súdnictva.⁸
18. Predsedovia súdov by mali ísť príkladom a vytvárať klímu, v ktorej sa sudcovia na nich môžu obracať vtedy, keď potrebujú podporu a pomoc vo vzťahu k výkonu svojich funkcií, a to aj v záležitostiach týkajúcich sa etiky a deontológie.
19. Súdny sú v zásade kolektívnymi orgánmi. CCJE nabáda na zriaďovanie orgánov zložených zo sudcov súdu, ktorí zohrávajú poradnú úlohu a ktorí spolupracujú s predsedom súdu a poskytujú rady ku kľúčovým otázkam.⁹
20. Sudcovia môžu pociťovať určitú „pripať“ medzi sebou a predsedami. Je dôležité túto „pripať“ preklenúť. Možno to dosiahnuť vtedy, ak majú predsedovia blízky vzťah k práci sudcu a ak majú sudcovia záujem o určitú zodpovednosť za fungovanie súdu ako celku a s tým spojené manažérske otázky a túto zodpovednosť aj znášajú.
21. Veci by sa mali sudcom prideľovať v súlade s objektívnymi vopred stanovenými kritériami. Nemali by sa konkrétnemu sudcovi odnímať bez opodstatnených dôvodov. Rozhodnutia o odňatí vecí by sa mali prijímať iba na základe vopred stanovených kritérií v nadväznosti na transparentný postup.¹⁰ Tam, kde majú predsedovia súdov úlohu v rámci prideľovania prípadov medzi členov súdu, malo by sa postupovať podľa týchto zásad.
22. Odpovede predložené členmi CCJE preukazujú, že predsedovia vykonávajú funkciu spočívajúcu v zbere údajov a posudzovaní výkonu súdu ako celku. V niektorých členských štátoch je jednou z funkcií predsedu súdu hodnotiť výkon jednotlivých sudcov. Vo vzťahu k analyzovaniu výkonu jednotlivých sudcov boli vyjadrené určité obavy. V niektorých členských štátoch sa to vníma ako možné ohrozenie sudcovskej nezávislosti. Tam, kde predsedovia takúto úlohu zohrávajú, musia byť zavedené primerané právne a transparentné záruky, aby sa zabezpečila nestrannosť a objektívnosť tohto hodnotenia.¹¹

⁸ Pri vykonávaní tejto povinnosti môžu predsedovia súdov používať prostriedky a nástroje vyvinuté Európskou komisiou pre efektívnu justíciu (CEPEJ) ako revidované Usmernenia Centra Saturn k časovému manažmentu sudcov [CEPEJ(2014)16], Kontrolný zoznam manažmentu času [CEPEJ(2005)12REV] a iné.

⁹ V niektorých členských štátoch sú takéto poradné orgány stanovené zákonom. Pozri prácu Skupiny štátov proti korupcii (GRECO) vytvorenej v rámci Rady Európy vo štvrtom hodnotiacom kole, ktorá sa venuje prevencii korupcie poslancov, sudcov a prokurátorov: GRECO vydala odporúčania mnohým členským štátom smerom k zriadeniu mechanizmu na poskytovanie dôverného poradenstva sudcom k otázkam etiky a integrity v priebehu plnenia ich povinností.

Pozri http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/index_en.asp.

¹⁰ Pozri Akčný plán Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva [CM(2016)36final], akciu 2.1.

¹¹ Pozri Stanovisko CCJE č. 17 (2014), záver 11, pozri tiež Stanovisko CCJE č. 10 (2007), body 42 a 53.

23. Tam, kde majú predsedovia súdov úlohu v rámci prijímania sťažností účastníkov konania a odpovedania na ne, pokiaľ ide o veci prejednávané na súde, mali by riadne zohľadňovať zásadu nezávislosti sudcov, ako aj legitímne očakávania účastníkov konania v danej veci a spoločnosti ako celku.¹²

C. Riadiaca funkcia¹³

24. CCJE uznáva, že riadiaca funkcia predsedov súdov v členských štátoch je rozličná.¹⁴ Existuje však všeobecný trend smerom k širšej riadiacej funkcii predsedov súdov. Je to dôsledkom požiadaviek na lepšie služby pre používateľov súdov a spoločnosť a odráža to všeobecný názor, že predsedovia, ktorí túto funkciu zohrávajú, môžu zlepšiť výkon súdu. V tejto súvislosti CCJE zdôrazňuje, že sú možné rozličné modely zamerané na riadiacu funkciu. Každý model riadenia musí slúžiť lepšiemu výkonu spravodlivosti a nesmie byť cieľom samým osebe. CCJE usudzuje, že každý centrálny orgán zodpovedný za riadenie súdnictva by mal vykonávať iba také úlohy, ktoré nemožno efektívne vykonávať na úrovni súdov.
25. Zatiaľ čo sa súdne systémy líšia, riadiace funkcie musia mať rámec a musia byť prispôbené osobitnému prostrediu súdneho orgánu štátu, rešpektujúc jeho nezávislosť, ako aj nezávislosť a nestrannosť jednotlivých sudcov. Tak ako v prípade vzťahov medzi predsedami súdov a ostatnými sudcami sú riadiace funkcie predsedov tiež založené na týchto základných hodnotách. Predsedovia by sa nikdy nemali zapájať do žiadnych akcií alebo aktivít, ktoré môžu podkopávať sudcovskú nezávislosť a nestrannosť.¹⁵
26. Odpovede členov CCJE preukazujú, že v niektorých prípadoch majú predsedovia súdov výslovnú funkciu v oblasti strategického plánovania. CCJE zastáva názor, že povinnosť predsedov súdov zabezpečovať spravodlivé a nestranné súdnictvo si nevyhnutne vyžaduje zadefinovanie cieľov a rozvoj stratégií s cieľom vysporiadať sa s rozličnými výzvami a otázkami dotýkajúcimi sa súdnictva.
27. Predsedovia súdov sú zodpovední za riadenie činnosti súdu vrátane riadenia zamestnancov súdu, ako aj materiálnych zdrojov a infraštruktúry. Je kľúčové, aby mali potrebné právomoci a zdroje na to, aby túto úlohu plnili efektívne.
28. Úloha, ktorú zohrávajú predsedovia súdov pri riadení súdnych zamestnancov, sa medzi členskými štátmi dosť výrazne líši. Odpovede na dotazník preukazujú, že v niektorých členských štátoch môžu byť právomoci predsedov súdov veľmi široké. Môžu sa zaoberať výberom a prijímaním zamestnancov do pracovného pomeru, stanovovaním úrovni odmeňovania, preložením, disciplínou, posudzovaním výkonu a prepúšťaním. V iných členských štátoch sú právomoci predsedov veľmi obmedzené a väčšinu riadiacich úloh plní externý orgán alebo osoba.
29. Odpovede predložené členmi CCJE tiež preukazujú, že predsedovia súdov majú funkcie vo vzťahu k údržbe a bezpečnosti súdnej infraštruktúry. Ak sú všetky tieto právomoci vykonávané orgánmi, ktoré sú určené výkonnou mocou, napríklad ministerstvom spravodlivosti alebo centrálnym orgánom, a voči tejto výkonnej majú aj zodpovednosť, CCJE zastáva názor, že predsedovia súdov by sa mali zapájať a mali by mať značný vplyv na to, ako sa tieto služby poskytujú.
30. Tieto právomoci by sa mali vykonávať spôsobom, ktorý je profesionálny a zároveň transparentný. Je jasnou výhodou, ak je táto zodpovednosť spoločná so „súdnym manažérom“ alebo „administratívnym riaditeľom“, ktorí môžu mať odlišnú úroveň právomoci v riadení zamestnancov súdu. V takýchto prípadoch by títo úradníci mali byť menovaní predsedami súdov a mali by mať voči nim aj zodpovednosť.

¹² Pozri Stanovisko CCJE č. 10 (2007), body 42 a 64.

¹³ Pozri Stanovisko CCJE č. 6 (2004), body 52 – 55.

¹⁴ Pozri Stanovisko CCJE č. 18 (2015), bod 48.

¹⁵ Pozri Akčný plán Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva [CM(2016)36final], akciu 1.5 (prvé dva body).

31. Predsedovia súdov by tiež mali mať právomoc zriaďovať na súde organizačné jednotky alebo divízie, ako aj individuálne posty a pozície, a to s cieľom reagovať na rozličné potreby v rámci činnosti súdu. Pokiaľ majú predsedovia súdov v úmysle urobiť zásadné zmeny v organizácii súdu, malo by sa to konzultovať so sudcami.
32. V niektorých členských štátoch majú predsedovia súdov určité úlohy pri prerozdeľovaní rozpočtu súdu. Napríklad analyzujú zdroje potrebné na vysporiadanie sa so súdnou agendou v primeranej lehote a následne vyjednávajú s centrálnymi orgánmi zodpovednými za prerozdeľovanie rozpočtu. Ide o významnú záležitosť: do veľkej miery závisí od administratívneho rámca súdneho systému, rozsahu jeho autonómie a rozdelení zodpovednosti v rámci daného systému. Kritériá používané v procese prerozdeľovania finančných a ľudských zdrojov jednotlivým súdom sú kľúčovým faktorom pre zadenovanie funkcie predsedov súdov. Táto funkcia, pokiaľ nie je rozhodujúca, by mala byť významná. Osobitne dôležité je to s ohľadom na to, že v niektorých členských štátoch existujú súdne systémy, v ktorých je prerozdeľovanie zdrojov prísne centralizované a voľná úvaha predsedov súdov je veľmi obmedzená.
33. Predsedovia by však mali mať právomoc spravovať rozpočet v rámci svojich súdov. Táto právomoc si vyžaduje, aby predsedovia súdov niesli zodpovednosť. Na účely vykonávania tejto úlohy by prededom súdov mali asistovať kvalifikovaní odborníci z radov iných zamestnancov súdu ako sudcovia.

III. Voľba/výber, funkčné obdobie, odvolanie

A. Kvalifikácia vyžadovaná na to, aby sa určitý kandidát stal prededom súdu

34. Minimálnou kvalifikáciou na to, aby sa určitý kandidát stal prededom súdu je, aby mal všetky potrebné predpoklady a skúsenosti na vymenovanie do sudcovského úradu na tomto súde.
35. Okrem toho by kandidáti mali mať riadiace schopnosti a zručnosti. CCJE už poznamenala, že ak je sudcom daná zodpovednosť za správu súdov, malo by sa im zabezpečiť dostatočné výškolenie a mali by mať nevyhnutnú podporu na plnenie tejto úlohy.¹⁶
36. Predpoklady na vymenovanie za predsedov súdov by tak mali odrážať funkcie a úlohy, ktoré budú musieť vykonávať. Vyššie riadiace funkcie si vyžadujú viac riadiacich schopností a zručností.

B. Orgán, ktorý má voliť/vyberať predsedov súdov

37. Spôsob, akým sú predsedovia súdov vyberaní, menovaní alebo volení sa v členských štátoch líši, ako to preukazujú odpovede na dotazník. Tieto postupy sú ovplyvnené existujúcim systémom súdnej správy a funkciou predsedov súdov. V niektorých systémoch sa predsedovia vymenúvajú alebo dochádza k ich funkčnému postupu z radov sudcov, zatiaľ čo iné systémy umožňujú, aby sa vymenovania alebo výbery uskutočnili zvonka. V prípade prvých uvedených systémov sa zohľadňujú zásluhy kandidáta, ako aj jeho sudcovské skúsenosti.
38. CCJE usudzuje, že postupy na vymenovanie predsedov súdov by sa mali uskutočňovať rovnakým spôsobom ako v prípade postupu na výber a menovanie sudcov. Zahŕňa to proces hodnotenia kandidátov a orgán s právomocou vyberať a/alebo menovať sudcov v súlade so štandardmi stanovenými v Odporúčaní CM/Rec (2010) 12 a predchádzajúcich stanoviskách CCJE.¹⁷

¹⁶ Pozri Stanovisko CCJE č. 2 (2001), bod 13; pozri tiež dokument Európskej siete justičného vzdelávania (EJTN) „Training to leadership“ (Vzdelávaním k líderstvu) z júna 2016.

¹⁷ Pozri Stanovisko CCJE č. 10 (2007), bod 51.

V každom prípade by systém výberu a menovania predsedov súdov mal spravidla zahŕňať súťažné výberové konanie založené na otvorenej výzve na predkladanie žiadostí tých kandidátov, ktorí spĺňajú vopred stanovené podmienky uvedené v zákone.

39. CCJE si tiež želá zdôrazniť, že bez ohľadu na existujúce procesné pravidlá a bez ohľadu na to, ktoré orgány majú právomoc rozhodnúť, ktorý kandidát zaujme pozíciu predsedu súdu, je podstatné, aby bol najlepší kandidát vybraný a/alebo vymenovaný tak, ako sa uvádza v Odporúčaní CM/Rec (2010) 12¹⁸ a Stanovisku CCJE č. 1 (2001): „... orgány členských štátov zodpovedné za organizáciu a uskutočňovanie výberu a funkčného postupu sudcov [by teraz mali] zavie[st'], zverejni[t'] a zefektívni[t'] objektívne kritériá s cieľom zabezpečiť, že výber a funkčný postup sudcov budú založené na profesionálnych vlastnostiach s dôrazom na kvalifikáciu, integritu, spôsobilosť a efektívnosť“.¹⁹

CCJE zastáva názor, že sudcovia daného súdu by mohli byť do daného procesu zapojení. Môže to mať podobu záväzného alebo poradného hlasu.

40. V niektorých členských štátoch nie sú predsedovia súdov vyberaní a/alebo menovaní, ale sú volení svojimi kolegami – sudcami súdu. CCJE zastáva názor, že aj v takomto systéme by mali prevládať objektívne kritériá zásluhovosti a kompetentnosti.

C. Hodnotenie práce predsedov súdov

41. Vo všeobecnosti podlieha výkon predsedov súdov hodnoteniu rovnakým spôsobom ako práca riadnych sudcov, a to so všetkými potrebnými zárukami, ktoré treba rešpektovať.²⁰
42. Navyše vzhľadom na špecifickosť funkcie predsedov súdov možno hodnotenie uskutočniť na účely posúdenia celej vykonanej práce vrátane riadiacich funkcií s cieľom preskúmať možnosť zlepšenia a poučiť sa zo skúsenosti. Takéto hodnotenie by malo byť primerané úlohám a povinnostiam predsedov.
43. Iba zopár členských štátov uvádza, že majú osobitné hodnotenia pre predsedov súdov. Takéto hodnotenie predpokladá existenciu objektívnych ukazovateľov. Vo všeobecnosti môže byť hodnotenie sudcov skutočne založené na viacerých kvantitatívnych a kvalitatívnych kritériách.²¹ V členských štátoch však existuje veľmi málo osobitných postupov, pokiaľ ide o hodnotenie výkonu riadiacich funkcií predsedu súdu. V členských štátoch, v ktorých sa pripravuje pracovný plán súdu, môže práve tento aspekt predstavovať základ pre hodnotenie výkonu riadiacich funkcií.

D. Funkčné obdobie

44. Členské štáty si vybrali rozličné možnosti, pokiaľ ide o funkčné obdobia predsedov súdov, ktoré môžu mať rozpätie od dvoch do siedmich rokov a sú obnoviteľné jedenkrát alebo viackrát. V niektorých krajinách môžu predsedovia súdov po tom, ako už raz sú zvolení/vybraní, vykonávať funkciu až do svojho odchodu do dôchodku. Na jednej strane by funkčné obdobie malo byť dosť dlhé na získanie dostatočných skúseností a na umožnenie realizácie predstáv, ako ponúknuť používateľom súdu lepšie služby. Na druhej strane by funkčné obdobie nemalo byť príliš dlhé, keďže to môže viesť k rutine a brániť rozvoju nových myšlienok. CCJE odporúča, aby sa v závislosti od konkrétneho inštitucionálneho rámca príslušnej krajiny našla vhodná rovnováha medzi týmito dvomi perspektívami. Tiež by sa malo vziať do úvahy, že každou voľbou alebo menovaním predsedu sa poskytuje určitý vplyv volebného alebo menovacieho orgánu na príslušný súd.

¹⁸ Pozri Odporúčanie CM/Rec (2010) 12, kapitolu VI, body 44 a 45.

¹⁹ Pozri Stanovisko CCJE č. 1 (2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti justície a nepreložiteľnosti sudcov, body 25 a 29.

²⁰ Pozri Stanovisko CCJE č. 17 (2014) o hodnotení práce sudcov, kvalite justície a rešpektovaní sudcovskej nezávislosti.

²¹ Pozri Stanovisko CCJE č. 17 (2014), bod 13.

45. Záruky neodvolateľnosti z funkcie sudcu sa rovnako vzťahujú aj na funkciu predsedu súdu. CCJE súhlasí s tým, že „zabezpečenie výkonu funkcie a podmienky služby sudcov sú absolútne nevyhnutnými prvkami pre zachovanie sudcovskej nezávislosti podľa všetkých medzinárodných právnych štandardov vrátane právnych štandardov Rady Európy.²² V týchto štandardoch nie je nič, čo by svedčilo o tom, že zásada neodvolateľnosti sudcov by sa nemala uplatňovať na funkčné obdobie predsedov súdov, a to bez ohľadu na to, či nad rámec svojich sudcovských povinností vykonávajú administratívne alebo riadiace funkcie”.²³
46. Tieto štandardy nie sú nezlučiteľné s časovo obmedzenými predsedníctvami. Keď sú sudcovia menovaní do predsedníctva súdu na určité funkčné obdobie, mali by odsľúžiť celé toto obdobie. Predsedu možno odvolať z funkcie (napríklad v nadväznosti na disciplinárne konanie) len po tom, ako sa uplatnia – ako minimum – tie záruky a postupy, ktoré by sa uplatnili vtedy, keď sa uvažuje o odvolaní z funkcie riadneho sudcu.²⁴ K postupu smerujúcemu k odvolaniu môžu viesť závažné organizačné nedostatky alebo neschopnosť plniť funkcie predsedu súdu. Každé predčasné odvolanie by malo podliehať jasne stanovenému postupu a zárukám s jasnými a objektívnymi kritériami.
47. Navyše postup v prípade predčasného odvolania by mal byť transparentný a dôrazne by sa malo vylúčiť akékoľvek riziko politického vplyvu. Preto by sa na tomto procese nemali zúčastňovať orgány výkonnej moci, napríklad ministerstvo spravodlivosti. Navyše by sa dané postupy nemali odkláňať od postupov, ktoré sa uplatňujú v prípade ostatných sudcov.
48. Skončenie funkčného obdobia predsedu súdu, či už v dôsledku skončenia mandátu alebo v prípade predčasného odvolania, by v zásade nemalo mať vplyv na jeho postavenie sudcu.

IV. Predsedovia Najvyšších súdov

49. Predsedovia najvyšších súdov majú odlišné funkcie a povinnosti, ktoré vyplývajú zo špecifickej úlohy týchto súdov a ich funkcie ako postavy, ktorá je akýmsi zosobnením celého súdneho systému, a to osobitne v tých členských štátoch, kde existuje jeden Najvyšší súd. CCJE však zastáva názor, že popri uvedených významných funkciách sú predsedovia Najvyšších súdov tiež predsedami svojich súdov a v tomto zmysle sa všetky úlohy a zásady vyjadrené v tomto Stanovisku vo všeobecnosti uplatňujú aj na predsedov Najvyšších súdov.
50. Predsedovia Najvyšších súdov môžu mať tiež dodatočné osobitné funkcie podľa miesta, ktoré zastávajú v rámci vnútroštátneho súdnictva. Tieto osobitné úlohy sa medzi členskými štátmi líšia a môžu zahŕňať napríklad:
- zastupovanie vnútroštátneho súdnictva;
 - poskytovanie stanovísk odrážajúcich názory súdnictva na strategický rozvoj a vypracúvanie právnych predpisov, ktoré majú vplyv na fungovanie súdnictva;
 - byť subjektom, s ktorým sa konzultuje v procese prípravy štátneho rozpočtu a prerozdelenia zdrojov s ohľadom na rozpočet súdnictva;²⁵
 - príprava výročných správ pre parlament o aktuálnej situácii v rámci súdnictva.²⁶
51. V niektorých členských štátoch sú predsedovia Najvyšších súdov členmi Súdnych rád *ex officio* a v tomto postavení sa centrálnie zapájajú do všetkých záležitostí vzťahujúcich sa na správu súdnictva, menovanie, funkčný postup, preloženie a odvolávanie sudcov, disciplinárne konania proti sudcom, riešenie rozličných sporov atď.

²² Pozri okrem iného Odporúčanie CM/Rec (2010) 12, kapitolu 6, body 49 a 50.

²³ Pozri rozsudok Veľkej komory ESĽP: Baka v. Maďarsko, č. 20261/12, 23. jún 2016, bod 17 spoločného súhlasného stanoviska sudcov Pinta de Albuquerqueho a Dedova.

²⁴ Pozri Stanovisko CCJE č. 1 (2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti justície a nepreložiteľnosti sudcov.

²⁵ Pozri Stanovisko CCJE č. 2 (2001), bod 10.

²⁶ Pozri Akčný plán Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva [CM(2016)36final], akciu 1.5 (tretí bod).

52. Vzhľadom na osobitné úlohy predsedov Najvyšších súdov CCJE varuje pred rizikom nadmerného hromadenia rozličných kompetencií v rámci ich právomocí, ktoré môžu mať negatívny účinok na nezávislosť súdnictva a dôveru verejnosti v jeho nestrannosť.
53. Takmer vo všetkých členských štátoch sa postupy voľby/výberu predsedov Najvyšších súdov odlišujú od postupov, ktoré sú určené pre ostatných predsedov súdov. CCJE zdôrazňuje, že proces voľby/výberu predsedov Najvyšších súdov by mal zodpovedať určitým kritériám a poskytovať záruky s cieľom zachovať základné zásady nezávislosti súdnictva a nestrannosti sudcov. Postupy voľby/výberu by mali byť vymedzené zákonom a mali by byť založené na zásluhách. Formálne by mali vylučovať akúkoľvek možnosť politického vplyvu. Akékoľvek takéto riziko možno prekonať prijatím modelu, v ktorom voľbu predsedov uskutočňujú sudcovia dotknutého Najvyššieho súdu. CCJE si takýto model cení.
54. Pravidlá týkajúce sa funkčného obdobia predsedov Najvyššieho súdu sa medzi členskými štátmi výrazne líšia: od vymenovania na dva roky s možnosťou predĺženia jedenkrát na jednej strane spektra až po vymenovanie na dobu neurčitú až do dôchodku.
55. CCJE sa nesnaží predpísať, aké funkčné obdobie je pre predsedov Najvyšších súdov najvhodnejšie. Záleží to od vnútroštátneho právneho systému, a teda od funkcie a úloh predsedu. Predsedom by sa však mal poskytnúť dostatočný čas na plnenie ich úloh nezávislým a nestranným spôsobom, ktorý nepodlieha žiadnemu politickému alebo inému vonkajšiemu vplyvu.

V. Závěry a odporúčania

1. Funkciou predsedov súdov je zastupovať súd a sudcovských kolegov, zaručiť efektívne fungovanie súdu, a tak zlepšovať jeho služby pre spoločnosť, a vykonávať jurisdikčné úlohy (bod 6). Pri vykonávaní svojich úloh ochraňujú predsedovia súdov nezávislosť a nestrannosť súdu a jednotlivých sudcov a vždy musia konať ako strážcovia týchto hodnôt a zásad (body 6 a 7).
2. Predsedovia súdov majú svoju úlohu, pokiaľ ide o prispievanie k práci orgánov samosprávy. Nemalo by však dochádzať ku koncentrácii funkcií a právomocí v rukách len obmedzenej skupiny osôb (bod 8).
3. Vo svojich vzťahoch s médiami by predsedovia súdov mali mať na pamäti záujem spoločnosti na tom, aby bola informovaná, pričom by tiež mali brať náležitý zreteľ na prezumpciu nevinu, právo na spravodlivé súdne konanie a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života všetkých osôb zúčastnených na konaní, ako aj na zachovanie dôvernosti súdnej porady (bod 12). Samotní predsedovia súdov, konajúci ako strážcovia nezávislosti, nestrannosti a efektívnosti súdu, by mali rešpektovať vnútornú nezávislosť sudcov v rámci svojich súdov (bod 13).
4. Tam, kde majú predsedovia súdov úlohu pri zhromažďovaní údajov a posudzovaní práce súdu a jednotlivých sudcov, musia byť zavedené primerané záruky, aby sa zabezpečila nestrannosť a objektívnosť (bod 22).
5. Každý model riadenia na súdoch musí uľahčovať lepší výkon spravodlivosti a nesmie byť cieľom samým osebe. Predsedovia súdov by sa nikdy nemali zapájať do žiadnych akcií alebo aktivít, ktoré môžu podkopávať sudcovskú nezávislosť a nestrannosť (body 24 a 25).
6. Úloha predsedov súdov pri prerozdeľovaní rozpočtových prostriedkov danému súdu by mala byť významná, ak nie rozhodujúca (bod 32), a títo predsedovia by mali mať právomoc spravovať rozpočet v rámci svojich súdov (bod 33).
7. Minimálnou kvalifikáciou na to, aby sa určitý kandidát stal predsedom súdu je, aby mal všetky potrebné predpoklady a skúsenosti na vymenovanie do sudcovského úradu na tomto súde. Zručnosti a schopnosti potrebné na vymenovanie za predsedov súdov by mali odrážať funkcie a úlohy, ktoré budú musieť vykonávať (body 34 a 36).

8. CCJE usudzuje, že postupy na vymenovanie predsedov súdov by sa mali uskutočňovať rovnakým spôsobom ako v prípade postupu na výber a menovanie sudcov v súlade so štandardmi stanovenými v Odporúčaní CM/Rec (2010) 12 a predchádzajúcich stanoviskách CCJE (bod 38). Sudcovia daného súdu by mohli byť zapojení do procesu voľby, výberu a menovania predsedov súdov. Možným modelom je poradný či dokonca záväzný hlas (bod 39).
9. Vo všeobecnosti podlieha výkon predsedov súdov hodnoteniu rovnakým spôsobom ako práca riadnych sudcov, a to so všetkými potrebnými zárukami, ktoré treba rešpektovať (bod 41).
10. Zásada neodvolateľnosti sudcov by sa mala vzťahovať aj na funkčné obdobie predsedov súdov, a to bez ohľadu na to, či nad rámec svojich sudcovských povinností vykonávajú administratívne alebo riadiace funkcie (bod 45). Odvolanie predsedu súdu pred uplynutím jeho mandátu by malo podliehať minimálne rovnakým zárukám ako odvolanie riadnych sudcov (bod 46).
11. Skončenie funkčného obdobia predsedu súdu by v zásade nemalo mať vplyv na jeho postavenie sudcu (bod 48).
12. Predsedovia Najvyšších súdov sú tiež predsedami svojich súdov a v tomto ohľade sa všetky úlohy a zásady uvedené v tomto Stanovisku vo všeobecnosti uplatňujú aj na nich (bod 49).
13. Postupy voľby/výberu predsedov Najvyšších súdov by mali byť vymedzené zákonom, mali by byť založené na zásluhách a formálne by mali vylučovať akúkoľvek možnosť politického vplyvu (bod 53).